Ч. 56 (12.712). Львів, пятниця 13. березня 1931. Pocztowa opłata [illegible] ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

350 міліонів дефіциту.

Львів, 11. березня 1931.

Коли частина польської й ціла непольська преса, а між нею і ми, писали підчас минулорічних бюджетових дебат про нереальність нового польського бюджету на 1930-31 рік, безкритична санаційна преса окреслювала ті голоси як злобну інсинуацію. Сьогодні вже знаємо, що до кінця біжучого бюджетового року, себто кінця цього місяця, бюджет закінчиться „скромним“ дефіцитом „около“ 50-ти міліонів. Колиж підчас дебат над бюджетовим прелімінарем на 1931-32 рік ціла опозиція в один голос признавала предложені прелімінарні цифри нереальними й єдиний вихід з ситуації добачувала у редукції видатків саме в тих позиціях, які для „рішаючих чинників“ є ненарушними табу (військо, поліція, адміністрація, репрезентація, платна урядова преса, державна управа підприємств і т. п.) — то ці уваги були таким самим „горохом об стіну“, про який недавно писав один львівський польський часопис у звязку з цілою низкою інших гостро актуальних проблем, які ніби є зовсім ясні і зрозумілі, а проте абсолютно не промовляють до розуму нинішній парляментарній більшости та її інструкторам. І вийшло таке, що на два тижні перед конституційним терміном, в якому бюджет має стати обовязуючим законом, раптом міністр фінансів проголошує „екс катедра“ — 350 міліоновий дефіцит!

Здавалося би, що тепер бодай в оцих останніх двох тижнях треба ще перевести на скору руку радикальну операцію та стиснути бюджет до суми видатків не вище 2 міліярдів 300 міліонів. Однак міністр фінансів тутже заявляє, що переведений ним „рахунок совісти“ не дозволяє на скорочення видатків; він, мовляв, „скрупулятно передумав“ усе і прийшов до висновку, що „скомпримувати видатків вже більше не можна“. Але що діра 350 міл. золотих дірою остане, міністр висуває перспективу заповнення цієї діри слідуючими засобами: 200 міліонів заощадити на знижці урядничих платень, 100 міліонів на адміністраційних видатках (що значить „при співпраці всіх міністерств“ — міністр не вияснив), а 50 міліонів на соціяльних свідченнях. Що видатки на бюрократію в Польщі є просто куріозні, це правда, але цьому винна основна конструкція цілого державного апарату, опертого на бюрократії; очевидно, що ці видатки треба зменшити, але зменшувати їх механічною знижкою платень — це спосіб найбіль примітивний. Те саме торкається інших засобів, проєктованих міністром.

Як воно вийде на практиці — почекаємо ще і невдовзі побачимо. Дуже можливо, що той передбачений дефіцит на 350 міліонів може ще збільшиться. Цікаво, чи не прийде тоді черга приспорювати нові доходи — ще якимись новими податками або ліквідацією нпр. наукових заведень. Покищо урядничий апарат дістане у формі 15 проц. знижки платень подяку за його ревність так чудово проявлену в останніх часах, ну і наявний доказ, що сама величезна скількість етапів державних посад не має ще нічого спільного ані з добробутом урядничої кляси, ані з добром держави.

Чи не добре було би, щоби ту саму відвагу, яку міністр фінансів Матушевський виявив, признаючися до 350-міліонового дефіциту, він проявив передовсім у поясненню декому з відповідальних чинників, що не можуть істнувати ненарушені консумційні позиції у такій ситуації, як нині...

„Угода“.

ВИЯСНЕННЯ СЕКРЕТАРІЯТУ УНДО В СПРАВІ ОПУБЛІКОВАНИХ ПОЛЬСЬКОЮ ПРЕСОЮ ВІСТОК ПРО „УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКУ УГОДУ“.

У польській пресі появилося в двох останніх днях богато найріжнородніших, здебільша суперечних і неправдивих вісток про польсько-українські переговори та польсько-українську „угоду“. Щоби положити край усяким фантастичним сплетням, Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання дав нам у цій справі такі вияснення:

1) У звязку з інтервенціями Української Парляментарної Репрезентації в справах, звязаних з положенням українського народу в Польщі по так званій пацифікації, вринула з польського боку пропозиція обговорити цілу низку актуальних політичних, культурних і господарських справ. Українська Парляментарна Репрезентація звернулася до Центрального Комітету УНДО за повновластями для таких розмов. Центральний Комітет фактично уповноважив Українську Парляментарну Репрезентацію вступити в розмови з відповідними чинниками в справі відшкодування для українського населення.

2) Досі відбулася на підставі цього уповноваження одна інформаційна розмова делеґатів У. П. Р., в якій дійсно з польського боку порушено справу проголошення Українською Парляментарною Репрезентацією заяви льояльности з парляментарної трибуни і відкликання петиції з Ліґи Націй у справі т. зв. пацифікації.

3) Делеґати Української Парляментарної Репрезентації не мали повновласти говорити на такій плятформі і тому неправдою є, немов би вони дали вже свою згоду на якінебудь польські домагання.

4) Українська Парляментарна Репрезентація ніяких подрібно сконкретизованих пропозицій зі свого боку не зголосила.

Господарська кріза й українське хліборобство.

Промова сен. інж. Юліяна Павликовського, виголошена дня 7. березня ц. р. на пленумі сенату при дебаті над бюджетом міністерства хліборобства і земельних реформ.

Високий Сенате! Господарські дебати у комісіях і в обох парляментарних палатах ведуться під тягарем загальної світової господарської кризи. Це подекуди річ зрозуміла. Істнують деякі явища, які або своїм важким змістом, або своєю яскравою формою цілком полонять уми. Ці уми, реагуючи, забувають, що крім зовнішніх отих явищ істнують ще деякі своєрідні власні господарські джерела господарського захитання, які треба трактувати однаково, як і зовнішній натиск. Маю враження — поза вийнятковою промовою п. сен. Стецького — що ми, обмірковуючи хліборобську крізу, шукаємо причини передусім у надпродукції заморських країн і в натиску тої надпродукції на европейськім ринку; забуваємо, що крім того маємо ще свою власну рільничу крізу у добі демократизації землі. Ця кріза — це кріза селянських господарств.

Це кріза не нова. Вона датується від післявоєнної руїни з малою перервою в 1927 р., коли зайшла деяка рівновага селянських господарств. Однак вже те, що сьогодня стрічаємо на нашім терені, завертає нас до 80 років. Менше більше у 80-х роках мин. століття селянство було в такому положенні, в якому сьогодня находиться. Тому не піддаваймося зовсім і єдино суґестії зовнішніх впливів про депреціяцію цін збіжжа, а також депреціяцію цін звіринних продуктів, не дивімося лише на зловіщо відчинені ножиці цін, на розпряжність цін промислових артикулів і хліборобських плодів, тому, що можемо втратити з очей ґрізожний розвиток хліборобської кризи наших дрібних господарств. Підкреслюю: не вільно нам зробити цього в добі реалізування гасел перебудови земельного устрою, в добі демократизації землі і змагання до організації у повновартісних самовистарчальних і самостійних селянських господарствах. Не забуваймо також, що це суспільно-економічне наставлення накладає на нас деякі обовязки, коли говоримо про хліборобську крізу, звязану з імпортом. Чейже можуть прийти такі часи, коли імпорт буде неможливий, наприклад бльокада, і коли внутрішня продукція, оперта на селянських господарствах, буде змушена розвязати проблему прохарчування населення і армії.

Наші відносини так склалися, що земельна продукція в цілому державному розмірі, на 2/3 вартости є збіжевою продукцією, а на 1/3 вартости звіринною продукцією. Вже само порівнання цих двох цифер каже нам про господарську відсталість нашого хліборобства. Я далекий від порівнання нашого хліборобства з високо розвиненим хліборобством в інших краях. Я також далекий від того, щоби наводити анґлійські відносини, де на загальну вартість хліборобської продукції звіринна продукція займає 80 проц., а рослинна 20 проц. Я далекий врешті від порівнювання нас з Данією, де вартість рослинної продукції і звіринної стоїть майже у рівному взаїмному відношенні. Однак ведення і надальше перемагаючої збіжевої господарки було би получене для нас зі шкодою для видатків з ріллі і зі шкодою для видатків з годівлі. Наші селянські господарства, коли взяти абсолютні цифри, переважають і в рослинній продукції та просто бють зовсім великі господарства у звіринній продукції. Однак рослинна продукція рослинних господарств є у високому ступені лише підставою біольоґічного істнування широких селянських верств.

Вже п. сен. Стецький, кажучи про відносини у продукції і збуті в державних розмірах та оперуючи цифрами Пулавського Інституту, зазначив, що з селянських господарств являється на ринку збуту від 34 до 60 проц. вартости рослинної продукції. Для нашої української території, де аграрне перелюднення дуже велике, цифри збуту ще менші. Максимальні цифри збуту рослинних плодів селянських господарств сягають до 33 проц. вартости, зате позбувають вони далеко більше плодів звіринної продукції — около 66 проц. — зі шкодою для власного харчування чи радше втримання при житті.

Тому, що земельні відносини на наших землях більше-менше відповідають земельним відносинам селянських господарств в інших дільницях польської держави поза Поморям і Познанщиною, висока палата дозволить, що бодай в короткі зілюструю аграрний стан українських селянських господарств і на підставі цієї характеристики дійду до деяких висновків.

Наша територія в границях польської держави займає 137.135 кв. км. і рахує около 8 і пів міліона мешканців, з того українців около 7 міліонів (сен. Стецький: не так багато). Поважані панове сенатори, я завдав собі труду після переведення статистики 1921 р. зробити аналізу демографічної знимки нашої території, причому абсолютно ніхто не може закинути мені сторонничість, тому, що я оперував найбільше невідповідним для наших відносин ключем, ключем проф. Ромера, а це ключ відомий. (Сен. Ґломбінський: „істнує статистика“). Статистика, п. професоре, — знаємо, як її робили. (Сен. Ґломбінський: „є давня австрійська“). Я спираюся також на австрійській статистиці.

Однак не буду тратити часу при дебаті над хліборобством на статистичні списки, покличуся лише на свою книжку „Населення Галичини“ і на останню свою працю, яка обіймає цілість українських земель та яку я закінчив перед тижнем: отже аналізуючи демографічні відносини ключем проф. Ромера, дуже некорисним для нас, та знижаючи число наших репатріянтів до половини (я взяв не 400.000 а 200.000) нашого числа не можна обмежити і воно звучить: мінімально **6.876.000.** Фактом є, що з україн-

ського населення 86.4 проц. припадає на хліборобський стан, отже є у нас около 6 міліонів хліборобського люду. Земля, якою розпоряджаємо, виказує всі категорії господарств, але найменше великої посілости, бо лише 180 тисяч гектарів находиться у приватних українських власників, себто 2 проц. стану українського посідання. Української землі на етнографічному терені находиться у руках дрібних селян поверх 8.231.000 гектарів при скількости 1.251.000 дрібних рільничих господарств. Той стан говорить вже сам за себе. Коли глянути на аґрарну структуру самих господарств, що вже раньше стверджено на основі статистики, то маємо около 80 проц. господарств економічно не самовистарчальних, які терплять через брак землі, що торкається її розмірів та відповідного укладу.

Виринає перша проблема, а саме конечність поширення земельного варстату наших дрібних господарств шляхом переведення раціональної земельної реформи. Застерігаю собі ще право повернути до цієї справи при обговорюванні бюджету міністерства земельних реформ. Стверджую лише те, що на наших землях ведеться приватну парцеляцію, однак тепер і вона щезає, тому, що нема можливости купувати землю. Окружні земські уряди займаються тою акцією, контролюючи парцеляційні пляни, зате не контролюють достаточно цін, бо були випадки, що ціна заплачена за морґ землі сягала навіть 375 зм. дол. Нині ціни нижчі.

Маючи такий обмежений земельний варстат і з таким численним населенням, зайнятим у хліборобстві, терпимо як і інші землі, на рільниче перелюднення. На одному кв. км. мусимо утримати з рільництва в Галичині 96 осіб, на Волині 65, на Поліссі 27 (при тій препоганій землі, яка там є), на Підлясю і Холмщині 56 осіб. Високо розвинені краї рільничого промислу не витримають такого надміру рільничого населення. На одному кв. км. німці мають 33, Франція 35,5, Данія 34,1, Бельґія 54, — але Бельґія вже не в силі при найбільш зразковій, майже садівничій, рільничій культурі утримати свою рільничу людність на власному рільничому варстаті.

(Продовження буде.)

Весняні липські торги.

(Кореспонденція з Липська).

Місто Липськ вже має в світі свою славу як осередок світового торгу, як осідок найбільшого світового ярмарку. Щороку в осені та на весні відбуваються там торги, в яких беруть участь фірми з цілого світа. Всіх там можна побачити, лиш українців ні, а коли вони й є, то під чужими прапорами, як московськими або іншими.

Цьогорічний липський ярмарок відбувся на початку березня від 1—11. Хоч в загальному настрій був під знаком депресії (звичайно у виставців), то публика не давала по собі цього пізнати. Зїхалось сюди богато чужинців. На ділі це не є ярмарок, а просто виставка взірців. Купити і відразу забрати з собою не можна нічого. Торг йде тут на більшу скалю, а не одинцем. Як це видно з промов д-ра Лютера, райхсбанк-президента та директора липських торгів д-ра Килера, Німеччина вже перейшла найнижчу точку господарської кризи і тепер мусілоб перейти до поправи відносин. Цього ще не було помітно на торгах.

У місті страшна доріжня в часі торгів. Всюди товпиться публика, всюди чистота. Місто гарно прибране. Поодинокі павільони розкидані по цілому місті. Вироби паперові, текстильні, меблі, бюрові приладдя, шкіра, прикраси, футра, книжки і т. д. Все це має окремі павільони. Є на що поглянути, а навіть усього не можна докладно оглянути.

Зокрема цікавиться публика технічною виставкою. На окремій площі за містом, коло памятника борні народів, розложилась вона в 21 галях та на вільних площах. Машини-знаряддя, машини-двигуни, електричні приладдя, радіо, авта, дізельмотори, льокомотиви, крани, всякі залізниці і т. д. все це тут можна бачити. Все це в руху, робить страшний гамір. Щоби лиш перейти всі галі та на все кинути оком, треба кілька годин. Цього уявити собі не можна. Це треба побачити. Всяка фірма дала на виставку, що найкращого мала, щоби потягнути до себе покупця. Між цікавою публикою зразу пізнати фахівців, що холодно всьому приглядаються, все оцінюють і знова публику, що приїхала до Липська тільки поглянути на це чудо світа. Більшовицький павільон дуже бідненький. Всюди ,правда, видно тенденції єдиної неділимої Росії. В виставці книжок ані одної української. Пробував за цим питати, але відповіді майже ніякої не дістав, бо те, що відповіли, не було жадною відповідю.

В місті окремі павільони мають деякі держави, між ними й Польща, на 4. поверсі в Рінгмессеґаус. Зараз на вступі роздають пропаґандивний матеріял і заохочують публику відвідувати Східні Карпати. На окремій почтовій картці є представлені гуцули, маленька церковця на фоні високих гір з написом „Польска на Гуцульщизне". Також пропаґандивне значіння має пресовий прийом у польському консуляті в Липську.

Щоб уявити собі розмір торгів, варто знати, що в цьогорічній виставці бере участь 9017 фірм німецьких і чужих. Німецьких є 7863, а чужих 1154. По країнам розподіл такий: Чехи 278, Австрія 219, Японія 130, Данія 84, Італія 72, Польща 51, Франція 50, Анґлія 47, Америка 16 і т. д. Щодо поодиноких бранж, то 464 фірми виставило меблі, 294 шкіряні вироби, 800 фірм текстильні вироби, 100 фірм ріжні солодощі і т. д. В загальному в порівнанні з мин. роком скількість виставців зменшилась на 5 проц. У виставці взяло участь 1317 берлінських фірм. У технічній виставці бере участь 2126 фірм.

Виставка в першу чергу служить як експортова пропаґанда. В ній бере участь цілий світ. Також і в нас є дещо такого, що моглоб звернути увагу світа на себе, а саме наші гуцульські вироби. Вартоб нам звернути увагу на цей світовий осередок пропаґанди і зорґанізувати експорт тих виробів, щоби себе в той спосіб піднести на ноги. Наші відповідальні чинники мусять над цим подумати. Нагода є, чомуб її не використати. Також і саму виставку варто оглянути, бо на ній можна богато дечого навчитись, а ще більше, можна дещо вартісного купити. Німецька машинова індустрія займає своє давне місце в світі і на це ми мусимо звернути увагу.

М. С.

Оборона прав рідної мови в гр.-кат. церкві.

(Практичне приміненння тези „nullum crimen sine lege". — Констернація після рішенення Найвищого Суду. — Повінь нових рескриптів двома шляхами. — Intenpretatio autentica.)

Знаними рішеннями Найвищого Суду в Варшаві у карних справах проти нашого патріотичного гр.-кат. духовенства за предкладані витяги і виказн з метрикальних книг у рідній мові — проголошено засаду карного права „nullum crimen sine lege" та ухилено численні вироки Окружного Суду в Чорткові на основі припису арт. 499 а) КПК. наслідком недостачі всяких знамен переступства у діланні гр.-кат. парохів.

У дальшій консеквенції цієї засади Найвищий Суд увільнив всіх гр.-кат. парохів, по-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. БЕРЕЗНЯ 1931.

Отвертий лист до критика.

(Відповідь д-р М. Рудницькому на його рецензію моєї повісти „Перші Стежі".)

Вельмишановний Пане Критику!

Признаюсь, що звичай відповідати критикові на його рецензії, який у нас увійшов у моду, мені не подобається. На мою думку, критик має право думати навіть і про найліпший твір, що він нічого не варта.

Відомо, що Толстой уважав навіть твори Шекспіра неграмотною мазаниною і доказував це в окремій студії, тому вільно Вам було оцінити неприхильно мою першу скромну повість, так як вільно мені цінити Ваші „Нагоди й пригоди" та статті, а нетерпіти Ваших поезій.

Та є в Вашій рецензії на „Перші Стежі" кілька речень, якими Ви зневажили не мою повість, але мою особу взагалі. Ця зневага тим більше болюча, що появилася в часописі, якому я віддаю свій час і працю, та ще й тому що на таку зневагу не позволили собі навіть комуністичні „Вікна" полемізуючи з моїми статтями в Л. Н. В. Тому то саме я приневолений написати цю відповідь.

Почнемо з цього найболючішого місця:

На Вашу думку — „Літературно-Науковий Вістник" дуже низько впав, коли друкує мої „мудрації" в фільософії і критики, бо я в фільософічних справах дилетант.

Я ніколи не мав претенсій на справжнього фільософа, ні критика, але цікавлюся фільософією чимало літ, люблю її і з нагоди роковин смерти Ніцшого, помістив я в Л. Н. В. звичайну, реферуючу статтю, не маючи претенсій на фаховість.

Все є релятивне і проблема компетенції, то не проста проблема: Дехто навіть не вірить у Вашу компетентність у справах української мови, хоч Ви критикували найкращих наших знавців мови і їхній правопис.

Чи Ваше неґативне відношення до Л. Н. Вістника взагалі є достаточною причиною до зневажування мене за моє десятилітнє співробітництво в тім журналі і то зневажування в тім „Ділі", яке само від 1923 р. містило нераз мої „мудрації"?

Далі, пишучи про мою повість Ви й у моїй ліриці добачуєте „наївний патос".

Яким це чудом тепер, коли я є співробітником „Діла", моя лірика нагло стала „наївною, а коли я ще не сидів з Вами при сусідних столиках, то 2. квітня 1927 писали Ви про мою ліричну поему ось що:

„В поемі Бабія є місця, яких позавидував би йому і найкращий поет. Скажемо більше: Наддніпрянщина, яка виявила по революції кілька дужих талантів, не спромоглась досі на поему, що охопилаб стільки сторінок боротьби. Ні один не зважився на те, що дав Бабій своїм молодечим розмахом у пориві болю і бунту. Коли шукати зразків, які нагадуються при його поемі, то першим як спомин виринають „Гайдамаки".

Перейдім тепер до Вашої рецензії на мою повість:

Від 10 літ друкував я свої, здебільша віршовані ліричні твори, і тому що по дорозі на Парнас я мав до поборення стократ більше перепон як мали їх Ви, між моїми поезіями були такі слабкі, що коли нині бачу їх у книгарні на виставі за вікном, то так їх встидаюся, що хочеться мені розбити шибу і відламком шкла зробити собі перед книгарнею гаракірі. Але були й такі мої твори, які приймала критика й читачі прихильно, і навіть Ви.

Та і тепер, зрештою, Ваша провідна думка останньої рецензії така, що я тільки лірик, поет і що я берусь за прозу, марную себе так, як Кармансьний, що покинув лірику, як Пачовський, що зійшов з лірика на суспільника, як Кобилянська, що покинула повість.

Багато поетів ліриків, коли їм стукне трицятий рік життя почувають потребу покинути лірику і перейти до прози, найти ширшу форму вияву себе.

Ту крізу переживаю і я. Перехід від лірики до прози — це скок дуже великий, ризиковний, на якім можна й розбити голову.

І я, після десятьлітньої ліричної творчости, беручись за повість, знав, що моя перша повість не буде вільна від хиб, від спадщини ліричного етапу моєї літературної праці.

Алеж бувають повісти і то добрі повісти, які стоять на межі між поезією і прозою та й важко сказати, куди зачислити Жеромського „Дума о гетмане", ліричні повісти Тетмаєра, „Поза межами болю" Турянського — до прози, чи поем у прозі.

І мої „Перші Стежі" є здебільша поемою в прозі, тоді, як Ви ставите до неї вимоги епічної прозової повісти.

І тут, на мою думку, лежить головна причина Вашого неґативного відношення до моєї повісти. Ця причина для мене була така ясна, що іще два місяці перед появою „Перших Стеж" в розмові з видавцями „Червоної Калини" я сказав: „Перші Стежі — це повість, яку критик Рудницький „зріже".

Справа ось в чому: Ви, оборонець т. зв. обєктивности й лібералізму та ґуманности, а тимсамим обєктивізму й абстрактного надполітичного естетизму в літературі, тоді як я, перейшовши крізь цілі роки боротьби за свій світогляд, стою на протилежнім світогляді, отже й погляд мій на естетику й завдання повісти протилежний діяметрально.

В рецензії на „Партизан" Ви закидаєте Крезубові те саме, що й мені, цебто субєктивізм, через який автори, що пройшли огонь війни, не мають до ворога того ґуманного й вибачливого відношення, як до героїв і вчинків свого війська.

Таке становище критика випливає з Вашого світогляду, і тому, якби я написав повість, обє-

карних адміністраційною владою від всякої кари, проголошуючи тим самим другу тезу „nulla poena sine crimen"!

Гр.-кат. парохи — кажуть вироки Найвищого Суду — „nie dopuszczają się przekroczenia przeciw art. 1. ust. językowej z 31/7. 1924 Nr. 73 p. 7'4, jeżeli jako osoby prowadzące księgi metrykalne nie zastosowali się do wezwania władzy państwowej o przedłożenie w języku państwowym wyciągu z ksiąg metrykalnych albo wykazów statystycznych w myśl Rozp. Prez. RZ. P. z dnia 1/2. 1927 DZUP. Nr. 10 p. 76".

Очевидно, що колиб Найвищий Суд м г був доглянути у поступованні гр.-кат. парохів якунебудь іншу провину, каригідну на основі якогось іншого припису, був би по думці арт. 501, 515 КПК. або змінив кваліфікацію каригідного чину І. інст., або відступив справу, як належито не виснену Судові І. інст. для поновлення розправи.

Дехто міг би думати, що такі основні та численні рішення Найвищого Суду будуть належито інтерпретовані і респектовані, та справа „виказів" з метрик гр.-кат. парохіяльних урядів буде по всі часи на всіх просторах Річипосполитої покінчена. — Але так лише здавалося.

У дійсности ці справедливі рішення найвищої судової маґістратури в державі викликали велику констернацію і метушню в рядах всяких своєрідних „санаторів" і оборонців „zagrożonych kresów", словом усіх тих, які per fas et nefas хотіли би завести „урядову" мову до урядування гр.-кат. парохів, а на ділі змусити гр.-кат. парохів високими карами до послуху і таким чином (як змосковщений єрархії православної церкви) накинути і нашій гр.-кат. церкві в її урядуванні польську мову.

Ось і пішла офензива, новий наступ на автономне положення нашої Церкви, заґарантоване конкордатом, на нашу рідну мову в гр. кат. Церкві, в її урядуванні і зносинах з всіми урядами І. і ІІ. інстанцій.

Офензива пішла двома шляхами. 1) адміністраційним — через воєвідство і староство, з яких кожне видає новий рескрипт і до того кожне на іншій правній основі, з пригадками, упімненнями і карними погрозами проти гр. кат. парохів, називаючи їх раз урядниками цивільного стану (Чортків, Копичинці), раз ведучими метрикальні книги (Копичинці), а навіть мішаючи їх з „ведучими жидівські метрики" (Косів), а все на те, щоби гр.-кат. парохів примусити на будуче нібито на підставі „obowiązujących w tej mierze przepisów" (sic!) (яких?) „do przedkładania w przyszłości wykazów statystycznych w języku państwowym". (Копичинці, 16/12. 1930 № 162/30).

2) Другий шлях :) через прокуратури і суди, опираючися на своєрідній, просто суперечній з рішенням Найвищого Суду в Варшаві правній основі, признавати таки каригідність sine lege не лише теперішнього стану, тобто предкладання виказів у рідній мові, усанкціонованого довголітньою леґальною практикою, — але також того фактичного стану, якого некаригідність ствердив у побільшеному складі Найвищий Суд в основнім своїм рішенні.

Такий ріжний виклад і такі ріжні виснювання того самого фактичного стану та ріжниця поглядів між Найвищою Судовою Маґістратурою, і нижчою адміністративною владою — з одної сторони — а велика і нагла зміна поступовання тієї самої адміністраційної влади в минулім у відношенні до тих самих „виказів" смерти і даних про натуральний рух населення за останній час з другої сторони, становить клясичний доказ правильности рішень Найвищого Суду (7/8. 1930 II. З. К. 574/30, II. З. К. 483/30), що навіть „w obronie oskarżonego twierdzeniem, że zarządzeń Starostwa słuchać nie musi i uważa je za nielegalne i że jako nieurzędnik podlega Ordynarjatowi Biskupiemu, który kazał mu odnosić się do Władz tylko w języku macierzystym, — wobec tego, że obrona streszczała się w zasłanianiu się poleceniem Ordynarjatu Biskupiego — brak przedmiotowej istoty przekroczenia"!

Всі ті великі хвилі нових рескриптів, упімнень, викладів, виснень та карних погроз — заливають, а бодай силкуються залити правдиве значіння і зміст невигідних рішень Найвищого Суду. Одні, мовби цих рішень не було, іґнорують їх (Чортків, Косів), — інші всупереч тим рішенням (Копичинці) виснюють, в який спосіб до того самого стану примінити каригідність — „poenam sine crimen?!"

Як не має обовязуючого закону, — то треба його вишукати. І кожний вишукує його по свому розумінню. Одні примінюють таки той сам мовний закон (з 31/7. 1924), інші відкривають давно, ще за небіжки Австрії забуті універзали, декрети, надворні, міністеріяльні і ґуберніяльні розпорядки з часів Марії Тереси, силкуючися доказати те, про що їм ходить, а чого в них немає, що гр.-кат. парохи на підставі тих „універзалів" „pełniąc funkcje prowadzących metryki (urzędników stanu cywilnego) są publicznymi funkcjonarjuszami, przez co w korespondencji urzędowej w tym charakterze z państwowemi Władzami-urzędami mają używać języka państwowego" (polskiego) (sic!).

Забувають вони чомусь „виснити", чому за Австрії більше як 100 літ ніхто не покликувався на ті „універзали" та не домагався, щоби гр.-кат. парохи давали викази по польськи. Навпаки, як адміністративна так і судова влада вела переписку з гр.-кат. урядами в українській мові і навіть друкувала відповідні формулярі для виказів у цій мові, як матірній мові греко-кат. парохів.

Д-р Остап Юрчинський.

Радянська Україна.

Радгоспи і колгоспи на харківському зїзді рад в освітленні нар. комісара земельних справ Демченка.

Народній комісар земельних справ Демченко виголосив на зїзді рад у Харкові обширний реферат про стан радянських господарств (радгоспів), тобто державних фільварків на Україні та про колективні господарства. З цього реферату подаємо найцікавіші місця, щоби наші читачі мали зразок більшовицької самохвальби та самопевности.

Про радгоспи Демченко між іншим говорив:

„Коли ми почали будувати нашу пятилітку, ми мали лише два-три відсотки колективізації сільського господарства, а радгоспи становили 2.5 відс. сільсько-господарської площі. А тепер ми маємо на Україні 50 відс. колективізованих господарств і поставили питання, щоб 1932 року закінчити на Україні колективізацію Радгоспи невпинно зростають. 1931 року площа радгоспів на Україні становить 3,836.000 га, тобто вже 1931 року ми на Україні втроє перевищуємо передбачення пятилітки. Коли подивитися, як у нас зростають радгоспи кількісно, можна подумати, що вони зовсім не зростають. 1929 року на Україні було 1.040 радгоспів, а 1931 року є 1.397. Але коли раніше площа кожного радгоспу становила трохи більше, віж 1.000 га, то тепер ця площа перевищує 3.000 га. Увесь світ досі вважає за якесь надзвичайне досягнення відому ферму Кемпбела в Північно-Американських Сполучених Штатах, яка має 30.000 га. Але площа Зерноцентру на Україні в 17 господарствах становить 500.000 га. Засівна площа радгоспів тепер на Україні становить 7 відс. загальної засівної площі проти передбачених за пятилїткою 2 відс.".

Наше сільське господарство повинно йти шляхом спеціялізації. Цей шлях йому й показують радгоспи. Якщо ми візьмемо площу радгоспів Зернотресту, то зернові культури становлять у них 95 відс. усієї площі. Радгоспи „Свиноводу" й „Молокотресту" за пляном матимуть 92 відс. загальної площі кормових культур і лише 8 відс. — харчових. Процес спеціялізації сільського господарства, який в капіталістичних країнах посідав цілий історичний період, радянська влада будуючи радгоспи, закінчує за рік. Спеціялізація радгоспів спричинюється до того великого піднесення виробничих сил і товаровости, яке ми маємо по радгоспах. Товаровість наших радгоспів 1930 року становила 70 відс. 1931 року вона повинна збільшитися в радгоспах Зернотресту до 85 відс. Це сталося в наслідок спеціялізації й механізації радгоспів, які справді є підприємства індустріяльного типу. Коли ми порівняємо дані про продуктивність індивідуальних селянських господарств у різних країнах, то побачимо, що в Італії вона становить 90 відс., а в Аме-

---

єктивну" в дусі Ремарка, який таксамо жалує москалів, французів як німців та осуджує „варварство" війни, то Ви принялиб мою повість прихильніше.

Але я обороняю свідомо той світогляд, яким є надихана повість „Перші Стежі", світогляд волевий, ірраціональний, суб'єктивне відношення до національної дійсности, оправдання національного фанатизму і для мене тому й „обєктивна", статична естетика, література є просто невависна, так, як лібералізм і гуманізм та віра в абстрактну ідею добра, яку Ви обстоюєте.

Для мене справді добром є, коли ми були безпощадні супроти ворогів на нашій землі, а злом є, коли москалі були безпощадні до нас на нашій землі.

І той світогляд примусив мене в „Перших Стежах" провести виразно ідеольоґічне спрямування, суб'єктивне освітлення війни по лінії націоналізму. І ось тому Ви закидаєте мені, що це повість написана на згори поставлену політичну тезу, на тезу націоналізму.

Не люблю дешево тенденційної літератури, але волю таку, ніж безідейну „обєктивну" й пасивну до суспільної дійсности, бо війна й революція навчила мене, що через ту „обєктивність", статичність світосприймання та „ґуманізм" наша нація в добу війни дійшла до катастрофи. Це моя думка, Вам вільно думати інакше.

І я написав свою повість такою, якою вона є, не через брак знання вимогів епічної повісти, якої прагнулиб Ви, я написав її так свідомо і зовсім свідомо я з початку повісти сказав устами одного героя: „Хай живе романтизм"!

Можливо, що це тенденційність, але я іншим не є і не буду.

Колиж я навіть написав тенденційний твір, не літературний, лиш абстракційний, то зі становища націоналізму він може мати свою вартість, як не мистецьку, то суспільну й історичну і тим я не заслужив на зневагу.

І тому я Ваших численних рад послухати не можу, бо це значилоб виректись свого „я", бо я свідомо надав повісті дух „ґімназійних поривів", які на мою думку, є одинокою передумовою героїзму, без якого ми не дійдемо до здійснення національних ідеалів.

Січове Стрілецтво — цеж був твір „ґімназійних поривів", а не старечої скептики, і такою мусіла бути повість про У. С. С.

Другою головною причиною нашого непорозуміння є те, що Ви оцінюєте мою повість як закінчену цілість і тому не добачуєте в ній ні конструкції, ні сюжету, ні виразних типів, тоді як „Перші Стежі" є тільки першою частиною цілого циклю повістей на тлі визвольної війни, повістей, які я всеж пишу, не зважаючи на Вашу рецензію.

Правдою є, що в моїх „Перших Стежах" є забагато наївного проповідництва й хаотичних балачок, та неглибокого фільософування. Але тому, що повість є плянована на кілька томів, я *свідомо* в першому томі змалював типи молодиків наївних, та високо ідейних, вивів одного типа, який в другому томі є представником інтелектуалістів, тоді, як в першім томі він, як книжковий міль, нахапався всяких ідей, думок, сиплє наївно-мудрими й претенсіональними сентенціями, шукає сам себе, бореться з хаосом своєї душі.

Зовсім ясне, що колиб я малював типи зрілих людей, то не міг би вкладати їм в уста наївного фільософування. Я малював типи молодиків наївних, нескристалізованих, хоч героїчних, типів, які в хаосі війни, в муках і в болю на полях бою пізнають життя, виховують себе на сильні, виразні індивідуальности, що виступлять у моїм другім томі „Іде, іде військо". А це — тільки „перші стежі".

Я не кажу, що мій твір бездоганний, я не буду виснювати причин, які примусили мене видати твір може трохи передчасно, не буду виявляти якто і чому я мусів повість вицофувати вже з друкарні, двічі скорочувати, чому я, бажаючи охопити в однім томі цілу добу світової війни, мусів для скорочень вживати „розповіді", а не опису та малюнку, чому я мусів викидати найсуттєвіші фрагменти з огляду на цензуру, чим очевидно повість багато втратила на конструктивности й суцільности, а герої на виразности. Скажу тільки, що я роблю те, на що мені позволяють особисті й наші національні обставини і робитиму це далі. Очевидно, що „Перші Стежі" це не те, що твори Фльобера чи Анатоля Франса.

Колиб я мав умовини праці й творчости такі як Фльобер, чи Анатоль Франс, то Ви не потрібувалиб мене зневажувати за мою цілорічну скромну та всеж, думаю, корисну працю.

З пошаною

Д-р Ол. Бабій.

*

О. Бабій не зрозумів основної думки моєї критики: нехай не будує повісти на тім, що в нього найслабше — на фільософії. „Перші стежі" не є поемою в прозі, бо поема в прозі не може складатися в 80 проц. дискусій, що потопають у недбайливій прозі і таких зайвих мудрощах, як оцей його фейлетон.

Найсильніші арґументи Бабія, буцім-то я скритикував „Перші стежі" тому, що стою на „діяметральнім" ідеольоґічнім становищі, захитуються саме від факту, що я хвалив його „Гуцульський курінь", — твір зовсім того самого боєвого духа, що „Перші стежі". Між „Гуц. курінем" і „Першими стежами" така сама ріжниця, як між канарком, що добуває свій спів із горла і папугою, що повторяє ріжні мудрі слова, а вважає їх мудрими з огляду на колір свого піря. Щож? Скривдив я „Перші стежі", бо не заждав, аж герої цієї повісти дозріють і порозумнішають у дальших томах. З огляду на те, що її автор при запевненнях про свою скромність покликується на Толстого й Шекспіра, на свою „10-літню ліричну творчість" (!), на „цілі роки боротьби за світогляд", що є „волевий і ірраціональний", фільософує про „обєктивну статичну естетику", „субєктивне освітлення війни по лінії націоналізму" і все те припечатує титулом „д-р" — відкладаю дискусію з ним про літературу й критику аж до часу, коли він дозріє до неї разом зі своїми ґімназійними героями.

М. Гудницький.

—o—

рищі у великому капіталістичному сільському господарстві на робітника припадає продукції на 2.200 карбованців. За промфінпляном Зернотресту на 1931 рік на робітника нашого радгоспу припадатиме продукції на 2.400 карбованців. Отже ми випередимо — і Америку. Це є цілком реальний плян, що ґрунтується на підвищенні енерґоозброєности сільського господарства. Це є історичний шлях, який ми здійснюємо, як соціялістична влада. У радгоспах 1931 року працюватиме 283.000 робітників проти 147.00 робітників 1929 року. Різниця між індустріяльним робітником і робітником сільсько-господарським після механізації цілком зникає. Робітник нашого соціялістичного сільського господарства є справжній пролетар, який активно будує нове життя, будує соціялізм".

Далі Демченко каже, що до кінця пятирічки площа радгоспів на Україні буде виносити 5 міліонів 500 тисяч гектарів.

Про колгоспи Демченко між іншим казав:

„У будівництві колгоспів ми знайшли той шлях, яким розпорошене дрібне селянське господарство перетворюється на соціялістичне. Сьогодні цілком ясно, що саме селянство в своїй основній масі цей шлях вважає за свій, за єдиний правильний шлях. Основна маса селянства — вже в колгоспах. Ми маємо тепер на Україні 50 відс. колективізації сільського господарства. Цей факт дає нам право казати, що вже 1932 року ми закінчимо колективізацію на Україні. Досвід першого року масової колективізації довів, що колгоспам відкрито всі шляхи, щоб використовувати найкращі досягнення науки. Колгоспи можуть використати найкладніші машини в розмірах, що перевищують капіталістичне господарство. Щодо наслідків першого року суцільної колективізації, треба сказати ось що: коли взяти дані на 20. лютого цього року, то ми маємо 50 відс. колективізації землі й 45.7 відс. колективізації всіх селянських господарств. Степ на Україні є керівний район у колективізації, а Полісся дуже відстає".

„1930 року наші колгоспи сплатили лише 45 міл. карб. своїх обовязкових платежів. Це число цікаве для всього світу. Досить сказати, що тогож року американські фармери сплатили самих тільки земельних платежів 2.5 міліярдів карбованців. Колгоспи нашої країни виплатили лише 45 міл. карбованців обовязкових платежів, а капіталовкладення в колгоспи тільки від Трактороцентру на Україні 1931 року становитимуть 45 міл. карбованців. Коли візьмемо капіталовкладення до колгоспного будівництва 1931 року, то вони тільки від республіканського бюджету становлять 268 міл. карбованців. Коли візьмемо суму, яку вкладало в сільське господарство міністерство земельних справ царської Росії, то вона становила 1908 року по всій колишній Російській імперії тільки... 5 міл. 400 тисяч карбованців. Усі обовязкові платежі наших колгоспів становлять менш, ніж 5 відс. їх прибутку, а в Америці тільки земельна рента, що її сплачують фармери, становить 26 відс. прибутку".

Мусульбас, голова управи Укрколгосп центру доповнив повищий реферат між іншим ще такими даними:

„Уся продукція в колгоспах за 1930 рік, коли оцінювати її в грошах, становитиме 1 міліярд 774 міл. карб. Гуртова продукція на одну родину в колгоспі, коли оцінювати її в грошах, становить на Україні пересічно 1.156 карб. проти 864 карб. мин. року й проти 659 карб. в індивідуальному господарстві цього року. Ці дані надзвичайно яскраво стверджують не тільки ту переваґу колгоспного будівництва, що колгоспи мають більшу врожайність, а й ту, що це є тип вищого господарювання, який утворює величезні можливості поліпшення добробуту бідняцько-середняцьких мас. — 1931 р. колгоспи повинні випродукувати матеріяльних цінностей більше, як на три міліярди карбованців. Бойове завдання колгоспів цього року є в тому, щоб якомога зменшити витрати краще організувавши працю, цілком навантаживши машини, піднести трудову дисципліну".

З наведеного бачимо, що в СРСР як і в цілому Радянському Союзі ідеальні відносини в сільському господарстві, а ще ідеальніші в його продукції. Тимчасом знаємо, що на тлі тих досягнень у цілому СРСР панує серед населення страшна нужда. Воно недоїдає, позбавлене належної скількости хліба, відчуває недостачу товщу, мяса і навіть мила.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ.

На початку соймового засідання дня 11. березня промовляв мін. Залеський. Він сказав, що конче треба ратифікувати усі умови, які предложено соймові, в цьому й умову з Німеччиною.

Після промови мін. Залеського в дискусії промовляли пос. Носек (Кл. Хл.), пос. Вінярський (Кл. Нар.), Ст. Стронський (Кл. Нар.), які мотивували неґативне становище ендеції та причини, задля яких поборюють як ліквідаційну польсько-німецьку умову так і польсько-німецьку торговельну умову. В поіменнім голосуванні віддали 280 голосів, у цьому важних 278. За ратифікацією умов заявилося 188, проти 90. Так сойм приняв проект закону в 2. читанні. Опісля проект цей приняли й у 3. читанні.

Після півночі сойм приступив до дальшого денного порядку. Промовляв міністер промислу та торговлі Пристор.

ПРИСУД В СПРАВІ ВЛОМУ ДО ПОЛЬСЬКОГО ПОСОЛЬСТВА В МОСКВІ.

Дня 11. березня в народнім суді і московським слідчім уряді відбулася розправа проти вломника, що з 16. на 17. лютого старався вломити до польського посольства в Москві. На лаві обвинувачених крім вломника Ковальчука (Петрова) засів і здогадний його спільник Михайловський (Піменов). Ковальчукові акт обвинувачення закидав влом задля грабежі, а Михайловському закидали, що дав Ковальчукові листарську теку з підробленими 4 телеграмами. Коли Ковальчук маніпулював біля замку, Михайловський стояв на варті коло будинку. Ковальчук у суді постійно зазначував, що він звичайний непоправний злодій, караний 8 разів, до посольства прийшов задля крадежі. Дорогоцінностей та срібла в посольстві не брав, бо сподівався найти вартніші річи. Михайловський заперечив, начеб дав Ковальчукові теку й фальшовані телеграми. Він признає, що з фаху є кишеньковим злодієм, одначе мешкань не обкрадає. Джерела телеграм не вдалося в суді ствердити. Про авто ч. 1117 ствердили в суді з переслухання шофера та пасажира, що воно не мало нічого спільного з вломом.

Після 3. год. наради проголосили присуд, на основі якого засудили Ковальчука та Михайловського по 2 роки вязниці, а після відсиджения тієї кари, на заслання у далеку місцевість СРСР.

На розправі був виконуючий обовязки шефа польського виділу Наркоміндelу Морстін, аташе польського посольства в Москві Забєло та багато московських і закордонних журналістів.

ПРИЛУЧЕННЯ ТУРЧАНСЬКОГО ПОВІТУ ДО ЛЬВІВСЬКОГО ВОЄВІДСТВА.

В сойм. адміністраційній комісії пос. Дух (ББ) реферував внесення пос. Войцеховського (ББ) про вилучення турчанського повіту із станиславівського воєвідства та прилучення до львівського. Після дискусії й уряд. заяви комісія приняла внесення.

ХТО ВКРАВ БРИЛЯНТИ.

Як ми вже повідомляли, у ювілера Вішновіца у Львові, в Ринку під ч. 27, злодії в білий день украли касетку з дорогоцінностями. Було в ній 23 перстені з брилянтами, вартости ок. 15.000 золотих. Поліція арештувала в ресторані при вул. Вірменській ч. 11. дві жінки, які підозрілі в крадежі. Вони зізнали, що називаються Кат. Голода й Марія Мазур, із Козовець (пов. Рудки), одначе заперечили начеб поступали до крамниці в Ринку. Персональ ювілера твердить, що вони обі були в крамниці. Тому їх замкнули в арешті. Опісля поліція інвіґілювала гол. двірець і вислала поліцаїв до найближчих стацій, сподіючися зловити злодіїв. Один поліцай на стації в Оброшині запримітив двох людей, які, як лише побачили його, вийшли зі стації. Поліцай пустився за ними і коли одного з них леґітимував, другий кинув касетку з перстенями в сніг. Поліцай завважав це, підняв касетку й арештував обох. Один із арештованих, це Гринь Голодий, мабуть чоловік арештованої Катерини, другий Ів. Черник. При конфронтації з арештованими жінками обі сторони не признались до себе. Три перстені злодії вже продали, а при них найшли гроші.

ПЕРЕРІЗАНИЙ ЗАЛІЗНИЦЕЮ.

На шляху Львів-Городок льокомотива переїхала ок. 30-літнього мущину, перерізуючи його на двоє. При вбитому не найшли ніяких документів.

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ?

З Риму повідомляють, що перед дискусією бюджету мін-ства закорд. справ референт пос Оліварелі розіслав послам свій реферат, у якім м. ін. мотивує конечність ревізії трактатів і говорить про принципи запевнення всім народам (державам) рівних прав безпеки. Італійська політика старається направити кривди, які заподіяно безборонним нині народам у порівнанні з озброєними.

Реферат італійського посла сходиться із оголошенням в італійських часописах інтервю Секта, в якім підкреслює потребу екон. співпраці Італії та Німеччини.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. БЕРЕЗНЯ 1931.

Д. ДЕРЖАВНИК 4)

При будові державности.

Переговори і їх наслідки. — Взаємини з Доном. — Взаємини з Кубаню.

Реферуємо далі книжку Д. Дорошенка.

Осмілені цими переговорами совітські представники вже й зовсім перестали дбати про мир і затягали справу.

Коли російська делеґація дала ухильчиві відповіді на дві ноти українського уряду, уряд рішив розпустити свою делеґацію. Тимчасом українська державна варта, маючи докази протидержавної діяльности численних більшовицьких аґентів, почала масові арешти. Це викликало енерґійні протести совітського уряду. Український уряд задержав члена делеґації Мануїльського на кордоні, заки з Росії не приїхав поїзд з персоналом усіх українських консулятів у Росії. На кордоні виміняли представників. Так закінчилася історія українсько-російських переговорів про мир.

Зате відносини Української Держави до Дону відразу приняли „добросусідський приязний характер". Спільний ворог-більшовики, спільна залежність від присутности на своїй території німецьких військ — диктували Україні й Донові потребу зближення. Обставини примушували український уряд приспішити договір з Доном; важно було придбати собі спільника супроти Совітської Росії і самим фактом визначення державних меж України на південному сході вплинути на прискорення питання про межі в переговорах з совітською делеґацією. З огляду на німців також було важно порозумітись з Доном, щоб спільними силами здобути собі більшу свободу рухів. Були нарешті й причини економічного характеру.

8. серпня 1918 року нарешті підписали договір з Доном, що визначував спільні кордони і признав обі держави незалежними й суверенними. Донське військо зобовязалося вжити заходів для забезпечення Донецького Басейну продовольчими матеріялами, а Україна — постачати дерево і металічні вироби.

Український уряд передавав за гроші й на борг запаси зброї й амуніції донцям і між обома державами почався жвавий товарообмін.

В справі Кубані український уряд хотів якомога зблизитись з єдинокровним кубанським козацтвом і нахилити його до злуки з Україною. Україна дивилась на Кубань як на частину української землі, котра раніше чи пізніше повинна приєднатись до України, або як автономна область, або на федеративних основах. Зближення полегчувалось тим, що на чолі кубанського уряду стояв український громадський патріот Л. Бич, а в кубанському уряді національно свідомі козацькі діячі грали рішаючу ролю. Одначе діло ускладнялося тим, що кубанський уряд, „Краєва Рада", недобитки козацького війська і багато місцевої інтеліґенції перебували на той час на півночі у сусідстві з Доном.

Саме в той час армія добровольців під проводом ґен. Алексєєва лаштувалася до походу на Катеринодар. Було ясно, що хто визволить Кубань від більшовиків, той зєднає собі остаточно симпатії населення і до того прихиляться кубанські козаки. Гетьман апробував плян, щоби вислати дивізію Натієва до Азовського побережжа, зробити десант на кубанському побережжі. Важно було випередити ґен. Алексєєва, захопити Катеринодар, щоби проголосити злуку Кубані з Україною.

Після довших клопотів удалось дістати згоду німців на цю операцію, але справа таки розбилась через подвійну політику німців і зраду одного з високих урядовців українського міністерства. Треба зазначити, що кубанський краєвий уряд й після окупації Катеринодару російською добровольчою армією дорожив добрими відносинами з українською державою й не тратив надії обєднання з нею в будуччині.

Осередком питання відносин України з Румунією була справа Бесарабії, анектованої румунами в березні 1918 року. Обкарнана в своїх границях з Австро-Угорщиною, Румунія шукала якоїсь компензації на сході, де тимчасово панував революційний хаос. Гетьманський уряд рішуче став на тому, що окупація румунами є актом насильства. Він рішив не навязувати дипльоматичних зносин з Румунією, піддержувати в Бесарабії українську ірриденту й заждати до часу, коли сформується збройна українська сила.

Одним із перших розпорядків гетьманського уряду був наказ про заборону вивозу всяких товарів до Румунії і Бесарабії. Цей наказ поставив Румунію у надзвичайно скрутне становище. Румунія, придушена звідусіль державами переможцями, мусіла перше шукати зближення з Україною.

(Продовження буде.)

НОВИНКИ

— **Першорядне українське фризієрське заведення**, вул. Бляхарська 11. (ріг Руської), тел. 93-21 поручається П. Т. Громадянству.

— **Конкурс.** Дирекція Прив. Жін. Учит. Семинарії СС. Василіянок у Станиславові оголошує конкурс на посаду вчителя (-ки) польської мови. — Вимагають наукового або повного магістерського іспиту. Посаду можна обняти зараз. — Зголошення приймає Дирекція семинарії до 25. березня. — **А. Крохмалюк**, управитель. 1633

— **Конфіската „Діла".** Вчорашне (55) число „Діла" підпало конфіскаті за більшу часть промови **сенатора д-ра А. Горбачевського на засіданні сенату в дні 4. березня** ц. р. і за другу частину малого фейлетону п. з. **„Льотерія"**. Це вже 18-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Кара за намаганий атентат на о. Сабова.** Свого часу подали ми, що на основі вердикту суддів присяглих в Ужгороді засуджено укінченого семинариста Тащиця за намаганий замах на голову „общества Духновича" о. Сабова на 1 рік вязниці, а п-ю Новаковську на 5 літ тюрми за намову до того атентату. На днях займався цією справою Найвищий Суд і підвищив Тащинцеві кару з одного до 3 літ тюрми, а присуд на п-ю Новаковську затвердив.

— **Розвязали міську раду в Самборі.** Дня 9. березня влада розвязала міську раду в Самборі. Воєвідський уряд іменував комісаря Вайду та прибічну раду з 16 людей. Заступником комісаря іменований Мітро.

— **Будова нових костелів.** У Ковлі на Волині будують великанський костел-памятник на спомин відбудови незалежности Польщі. Кошторис того костела-памятника обчислено на 1 міліон золотих, з чого зібрано досі в краю і серед американських поляків 675.000 золотих. Поважну суму на костел дав також польський уряд. — У Львові біля личаківського двірця (на прегарній площі напроти Личаківського парку, дарованій містом) має небавком станути новий величавий костел. Львівський магістрат ухвалив уже виплачувати на його будову протягом 5 найближчих літ по 50.000 зол. щороку. — В Чортківщині викінчено будову нового костела в Ридодубах; позатим будують там костел в Джурині, а приступають до будови костела в Черкашині (для кількох кольоністів). — У Станиславівщині збудовано в останніх роках при видатній грошевій помочі польських офіціяльних чинників кілька костелів (в Кремидові, Одаях і ін), а тепер збирають фонди на будову костела для кількадесятьох латинників у селі Побереже. В самомуж місті Станиславові будують величезний костел на передмісті Гірка. Це буде вже 6-ий з черги костел у тому місті.

— **Бойкотують...** З польської преси довідуємося, що 7. ц. м. відбулися в Перемишлі загальні збори напів військового клюбу „Польонія". Головою клюбу вибрано знову ген. Веронського, а позатим до почесної управи увійшли командантн всіх полків, стаціонованих у тому місті Не вибрано тільки команданта 38. п. п. Костка Бернацького, що в Перемишлі широко коментують.

— **Самогубство.** В ночі з 4. на 5. ц. м. повісилася на мотузі під стодолою свого сусіда Томи Литвиничука в Угриниківцях, пов. Заліщики, 43-літна Юлія Сметанюк. Причиною самогубства була невилічима недуга.

— **Вкрали повість Осендовському.** Польському письменникові-подорожникові проф. Осендовському вкрали злодії з його помешкання два розділи рукопису нової повісти, а крім того ще й ліпші річи, бо рідкі збірки, унікати, готівку і біжутерію.

— **Геройська жінка.** Цими днями померла в Ню-Йорку небуденна жінка Катерина Уокер, що була сторожем морської ліхтарні на Робінс Ріф. Недавно святкувала вона свій 50-літній службовий ювилей. Вона спасла підчас своєї служби життя 250 особам, що топились в морі. Найтрагічнішою рисою її життя є те, що жорстоке море забрало їй чоловіка і внучку.

— **„Кепенік" з Праги.** У Празі арештували цікавого ошуканця, за яким поліція шукала віддавна. Він заробляв великі гроші, набираючи по ріжних крамницях товар як „діловод праського архиєпископа". Добродій чи радше злодій Готліб Ріттер розбуджував скрізь повне довіря своєю зовнішньою появою і манерами. Він мав 71 літ і невичерпану фантазію, як обдурювати купців.

— **Високий податок причиною розводу.** Подружа пара віденських оперових співаків, д-р Шіппер і п-і Ольшевська, розводяться задля дуже оригінальної причини. А саме: з уваги на великанські заробітки їх обоїх наложено на них податок 56.000 шілінгів річно. Д-р Шіппер і п-і Ольшевська обрахували, що коли їм визначуватимуть податок кожному зокрема, то він буде вчетверо чи пятеро нижчий від теперішньої суми. (У Відні податок тим вищий, чим вищий прихід). Тому й внесли обое на розвід, щоб таким робом бути зачисленими до нижчої кляси податників.

— **„Брайндль козак із Коломиї".** Під таким заголовком дає дирекція театру **„Кольосей"** виставу починаючи від пятниці 13. березня. Виступ Гізелі Вербецірк. Крім того в антрактах виступ любимця Львова Бр. Броновського. Початок в год. 3.15, 5. і 7.15.

— **Справлення помилки.** У вчорашньому числі „Діла", в статті **„Розбудова нашого молочарства"**, у пятому розділі в 5-ому рядку замість слова **„корови"** зложено „кооперативи". Дотичне речення має виглядати так: **„По пляну кожний член молочарської кооперативи повинен в цьому році зложити на уділ 25 зол. від одної корови".**

З листів до Редакції.

Від Вп. п. Ст. Сірополка з Праги дістаємо до опублікування листа такого змісту:

„В числі 52. „Діла" вміщено статтю „Культурне діло, гідне піддержки", в якій, між іншим, занотовується, як сумне явище, те, що „поважні громадяни прилюдно з чисто особистих мотивів накидаються на видавництво Укр. Енциклопедії" за вміщення в ній прізвищ ворожих національному рухові людей.

Не знаю, о скільки можу віднести себе до „поважних громадян", всеж відношу себе до тих, хто прилюдно — в пресі (в „Літ.-Наук. Вістнику") виступив з таким закидом. Отже вважаю своїм обовязком зі всею рішучістю протестувати проти упрощеної системи в освітленні мотивів не зовсім похвальних рецензій на „Укр. Енц." Думаю, що така „упрощена система" ніяк не може сприяти інтересам самого „культурного діла, гідного піддержки".

Знов підкреслюю, що ніяк не можу визнати відомости, напр., про Е. Бош за інформацію, „утриману в суворо об'єктивній формі", бо в тих відомостях зовсім замовчується про діяльність Е. Бош, як ката, що власноручно розстріляла не один десяток українських громадян на Сов. Україні!

Чого варт вміщення в „Укр. Енц." прізвищ ворожих національному рухові людей, якщо ці прізвища своїм змістом не розкривають читачам самої суті?

9/III. 31 р. З правдивою пошаною

Прага. Ст. Сірополко.

З судової салі.

За підпал Гені Мецгер у Бушковичах.

В днях 16. і 17. березня ц. р. відбудеться перед окружним судом у Перемишлі, як судом присяглих, розправа проти Володимира Дутка, Григорія Крупи і Стефана Польняка, селян з Бушкович і Василя Нагайського, абсольв. Торговельної Академії, всіх членів читальні „Просвіти" в Бушковичах. Перші два обвинувачені в підпалі хати Гені Мецгер у Бушковичах в ночі з 30. на 31. липня 1930, два інші у злосливому ушкодженні чужої власности.

Перші два обвинувачені, Володимир Дутко і Григорій Крупа, від 8 місяців перебувають у слідчій вязниці; два інші по 4-місячнім слідчім арешті відповідатимуть з вільної стопи.

Державна прокуратура на підставі реляції поліційних органів доглянулась у підпалі, як звичайно, українського саботажу, цим разом зверненого проти жидів.

Розправа заповідається сензаційно. Головного обвинуваченого Володимира Дутка боронить емер. суддя оборонець у справах карних Роман Дмоховський, інших посол адвокат д-р Володимир Загайкевич.

Дописи.

ЛЕЖАЙСЬК *(25-літній ювилей чит. „Просвіти").* Дня 1 березня ц. р. відсвяткувала читальня „Просвіти" в Лежайську ювилей з нагоди свого 25-літнього іствування. Передпол. відправилася в парох. церкві Сл. Божа в намірі читальні і панахида за померших членів. Високопатріотичну проповідь виголосив місцевий парох о. кан. М. Дигдалевич. Вечором цього дня відбувся у великій, гарно прибраній салі Народнього Дому святочний концерт. У програмі були співи, деклямації, смичкова орхестра, діточа вистава „В чужім пірю" і живий образ. Вступне слово виголосив о. проф. Лев Вань. У своїй промові розповів о. В. коротко історію читальні та підніс заслуги тих, що найбільше працювали для її розвою, особливож бл. п. о. А. Паславського і п. А. Кишакевича, що осували читальню, та о. дек. Івана Карпевича, б. пароха в Лежайську, якого стараннями вибудовано величаву домівку читальні „Народній Дім", що є окрасою міста й горлістю наших українських громадян. На концерті явилося багато гостей з околиці (священики, учителі), а навіть з дальших міст (з Рудніка, Ніска, Горлиць і Самбора). Свято звеличав своєю присутністю голова Т-ва „Просвіта" у Львові п. М. Галущинський. Всі точки концерту пройшли без закиду, а діточа вистава захопила всіх. Диригентам маг. Гайдукові і п. М. Ваньчикові належиться повне признання за солідне підготовлення хорів і орхестри. Слід піднести, що дітвора, яка чує тут майже виключно тільки польську мову, говорила на сцені чистою українською мовою, в чім заслуга панночок Ст. і Г. Слабівних. Свято закінчилося відспіванням нац. гимну. По концерті влаштовано для гостей і членів спільну вечерю на приходстві. До столів засіло біля 150 осіб. Голова читальні д-р Бр. Гелепінський привитав голову Матірнього Т-ва і відчитав численні привіти. Відтак промовив красномовно пос. М. Галущинський. Промовець підкреслив у своїй промові гідний наслідування ідеалізм лежайських громадян, що завжди однодушно та одностайно виступають в нац. і рел. справах та з повним успіхом боронять свого іствування на наших справжніх західних окраїнах. — *Гість.*

ГОРОДЕНКА. *(Свято „Просвіти").* Заходом філії „Просвіти" в Городенці відсвятковано в неділю дня 1. березня ц. р. свято „Просвіти", в якім узяло активну участь вісім хорів, з чого 3 з самої Городенки і 5 з дооколичних сіл. По панахиді, яку відправлено в парохіяльній церкві за померших членів Т-ва „Просвіта", саля Народнього Дому заповнюється учасниками, переважно селянами, до тої степени, що в короткому часі не було місця на салі, а багато відійшло домів з нічим. Сміливо можна рахувати до 1000 учасників. Високо над куртиною видніє напис: „Витайте, Просвітяни!", а всюди по стінах повно було просвітянських кличів. Куртина звільна підноситься і по салі понеслося „Учітеся". Це співає серафинецький мішаний хор під орудою п. Садового. Реферат п. з.: „Просвіта і її завдання" виголосив проф. Гусак. „Думи мої" і „Їхав козак" відспівав міш. хор з Олієва-Королівки — дириг. п. Бідак. Дальше слідувала деклямація уч. VII української гімназії Вережака: „Час до праці" Кононенка. „Прометея" виконав муж. хор Т-ва „Боян" — дириг. п. Сербинський, а „До України" Руданського віддеклямувала маленька учениця „Р. Ш." у Вербівцях. Гімн. міш. хор під орудою проф. Бачинського відспівав „Вязанку" Топольницького; знаменито вивязався зі свого завдання міш. хор з Торговиці, своїм складом досить поважний, який під управою п. Липчука відспівав з чуттям „Щедрик" і „Ой горе тій чайці". Після того була знову деклямація п. Дмитрука з Чернятина („Наймит" Франка). „За городом" і „Поза гаєм" відспівав міш. хор з Вербовець — дириг. п. М. Фуць. Серафинецький хор, крім „Даремне пісне", на загальне бажання публики відспівав ще кілька пісень. Потім на сцену виступив молодий селянин з Чернятина п. Неміш Пр. в деклямацією „Змій кінь" Гребінки, якого нагороджено рясними оплесками. Міш. хор „Бояна" відспівав „Дударика" і „Над річкою", а муж. хор зі Стрільча — дириг. п. Блонський — вязанку стрілецьких пісень. Під орудою тогож диригента виступив ще міш. хор. з фільваркового кута Городенки з піснею „Дума — марш" і „Козака несуть". Свято закінчено „Просвітянським гимном" у виконанні злучених хорів серафинецького і городенського під орудою п. Садового. Вістка, що у святі мають взяти участь також хори з дооколичних сіл, викликала була деяке упередження, та це розвіялося, як тільки через сцену перейшов один хор за другим. На особливу увагу заслуговує хор зі Серафинець під орудою п. Садового. Цей хор вже не перший раз дав нагоду публиці почути нашу пісню в повній її красі. Техніка диригента і голосовий добір — це дві головні прикмети, котрі не часто виступають у парі в наших сільських хорах. — Треба подивляти витревалість тих одиниць, що взяли на себе таке важке завдання, як творення по селах хорів, маючи під руками не лише сирий голосовий матеріял, але й дуже часто ріжні пересуди старшого покоління, яке уважає природною річю пустити напр. свою доньку в ночі на весілля чи вечерниці, але зате нерадо годиться, коли вона йде до читальні на пробу співу. На мою думку кожне село моглоб мати свій хор, бо охочих до співу найдеться всюди доволі, тільки требаб оглянутися за людиною, котра зуміжаб його зорганізувати. Правда, окремих диригентів серед наших обставин тяжко булоб удержати, але цю функцію може зовсім добре виконувати дяк. Та тут слово за нашим духовенством. Колиб трошки зрозуміння й доброї волі та дещо може й матеріяльної помочи, то кожна наша парохія моглаб мати доброго іспитованого дяка, що причинивсяб немало до культурного розвитку нашого села. Почин у нашому повіті повиннаб дати до того в першій мірі сама Городенка, бо доки не будемо мати доброго диригента, доти не може бути й мови у нас про якенебудь музичне життя.

На загал свято „Просвіти“ випало величаво і мало характер наскрізь повітового свята. Сама Городенка, як звичайно, була заступлена досить слабо, зате більше дописали села. На будуче вказаним було би, щоби того роду повітові свята відбувалися частіше для закріплення сильнішої звязи між містом і селом. Розуміється, ініціятива повинна вийти все від котроїсь повітової централі в Городенці. — *ік.*

СТАНИСЛАВІВ. *(Вияснення.)* Прошу помістити в найближчому числі Вашого часопису отсі мої вияснення: На лайку, з якою накинувся на мене в першім числі „Впереду“ фальшиво поінформований дописувач, слідувала в „Ділі“ відповідь, в котрій у переборщенім тоні піднесено мої здогадні заслуги при праці на громадянськім полі. В ціли вияснення справи подаю отсим кілька рядків, щоби в цей спосіб заспокоїти одних, невдоволених дописом у „Вперереді“, а других — дописом у „Ділі“. I) Відповідь „Впередові“: Директора Джерджа не усунули Загальні Збори П. С. К. у Станиславові з голови Надзірної Ради, тільки він сам уступив, а мене вибрали на його місце і я приняв це становище під впливом чинників зі Львова. Не я, а Надзірна Рада звільнила з директури інж. О. Дякова, а причини цього були аж надто ясно висказані на Загальних Зборах і в справозданнях Ревізійного Союзу. Чому Ревізійний Союз, заатакований рівнож тим дописом не подав дотепер жадного вияснення, мені це незрозуміле. II) Вияснення Шановному Дописувачеві в „Ділі“: Сокіл і будинок „Рідної Школи“ побудував вибраний до того Комітет, до котрого і я належав, тож побудування тих будинків не ємоєю виключно заслугою. Правда, є я головою Надзірної Ради „Народнього Дому“ українських залізничників, але ця інституція розвивається самочинно без моєї спеціяльної заслуги. А „Український Кооперативний Банк“ розростається під умілою Управою і Надзірною Радою, а я є тільки її заст. голови. Мені було прикро читати, що мене названо провідником Громадянства, бо я ним не був, не є і не хочу бути, не маючи до того ані сил ані хисту і полишаю це іншим громадянам, відповідним до того, котрі вже раз за цю працю повинні взятися. Кінчу і прошу всіх моїх прихильників та ворогів лишити мене в спокою і тимсамим дати мені змогу і в майбутньому працювати на народньому полі цілком безкорисно. — *Інж. Волод. Дутка.*

Обласний Бойківський Музей.

Звідомлення Товариства „Бойківщина“ в Самборі.

(Виказ ч. 5.)

Від останнього виказу Музей при Т-ві „Бойківщина“ в Самборі значно поширився і виказує тепер 1928 чисел (5739 предметів). Головно поширився відділ народніх вишиванок, а о. Ярослав Пасічинський, парох в Кобла Старого, передав біля 200 цінних книг з бібліотеки свого батька, бл. п. Ізидора Пасічинського, а також його рукописи, головно поезії й етнографічні матеріяли, які з огляду на велику скільність щойно з часом можуть бути впорядковані. Крім цього жертводавцями були: 1) проф. Р. Юркевич (Станиславів), 2) Адольф Лянгер, 3) В. Білинський, 4) М. Ленкавський, 5) Р. Гут-Кульчицький, 6) о. П. Погорецький (Білина Велика), 7) В. Курчак, 8) В. Волчко-Кульчицький, (Ню-Йорк), 9) Е. Сусоловська, 10) М. Федонович, 11) д-р І. Рогуцький, 12) д-р В. Кобільник, 13) Ю. Козакевичева, 14) проф. Г. Мартинець, 15) Р. Савицький, 16) інж. Ю. Ніжанковський, 17) д-р М. Скорик, 18) проф. І. Филипчак, 19) Марійка Тимчишин (Воютичі), 20) о. Генрик А. Полянський, 21) М. Лупанівна, 22) О. Бобітко, 23) д-р Ю. Рабій, 24) М. Грушкевичева (Гвоздець), 25) о. Лев Несторович (Перемишль), 26) Іван Бобовський (Беньова), 27) о. І. Тимчук (Беньова), 28) В. Граб 29) В. Савицька-Мартинець, 30) Т-во „Ризниця“ в Самборі, 31) о. Н. Сікора (Тирява Сільна), 32) д-р Гуркевич, 33) О. Коженьовська (Богдан з Закарпаття), 34) А. Савицький, суддя, Підбуж, 35) М. Кікіс, Підбуж, 36) Іван Кепп с. Стася, Підбуж, 37) Микола Стефанович, суддя Підбуж, 38) Венгринович, 39) В. Кобільник (мол.), 40) С. Біневичівна 41) І. Калужняцький (Ст. Самбір), 42) Е. Чиж (Обарим), 43) М. Бордунівна (Перемишль), 44) М. Депик (Плоске), 45) М. Туркевичівна, 46) о. Г. Погорецький (Велдіж), 47) І. Горбаньо, 48) С. Левицька (Дрогобич), 49) д-р М. Галущинський. 50) Оля Кобільниківна, 51) Головей, 52) о. О. Калинич (Головецько Горішне), 53) о. О. Лозинський, Височко Нижне, 54) М. Міхневич, Комарники, 55) М. Соболяк, Яблонів, 56) А. Сованський, Волоща, 57 о. А. Бардахівський, Татари, 58) М. Ладижинський, 59) С. Скіцькова, Турка, 60) студ. Яремко, 61) Д. Городиська, 62) Е. Комарницький, Комарники, 63) М. Волосянська, 64) д-р А. Княжинський, 65) І. Роздольський, Рудки, 66) Ст. Матковський Блажів, 67 О. Біленьківна, 68) о. А. Давидович, Биків, 69) д-р Ян Зварич, 70) проф. Т. Біленький, 71) В. Ортинський, 72) О. Гошовська, 73) д-р З. Голобут, 74) М. Мілерівна, 75) о. М. Ільницький, Блажів, 76) Іван Шембель, 77) о. Евген Козаневич, Страшевичі, 78) проф. Ілля Чиж (зі спадщини), 79) о. С. Кійко, Лішні Муровані, 80) Д. Дашо, 81) Д. Филипчаківна, 82) Л. Дейницька, 83) Марія Борковська у Ваньовичах — другий цінний дар у книжках і в світлинах — власних і свого батька бл. п. Олександра Борковського, 84) М. Лукашевич, Стара Сіль, 85) д-р Ю. Княжинський, Стар. Самбір, 86) д-р Ілько Кульчицький, 87) Елеонора Кульчицька, 88) Богданко Курчак, Добромиль, 89) С. Кульчицький, Сметанка-Ручка, 90) М. Зиблikевич, 91) Яким Христич, 92) Маріян Филипович, радн., 93) Мих. Головей, 94) Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові (через д-ра Я. Пастернака), 95) о. О. Кіянка, Лужок Горішний, 96) д-р І. Крипякевич, Львів, 97) Ніжанковська, ж. інжиніра, 98) Марія Рожицька, Лопушанка Лехнева, 99) А. Сисин, госп. Лопушанка Лехнева, 100) М. Калужняцький, 101) Олімпія Венгринович, 102) о. І. Мельник, Береги, 103) Кость Мельник, Береги, 104) о. Евген Коленський, 105) Малиновська, 106) Коля Филипчак, 107) О. Булківна, 108) М. Максимовичева, Ст. Самбір, 109) Осип Капелюх, Журавно, 110) д-р Г. Олійник, Грималів, 111) П. Світий, студ., 112) М. Затварницький, 113) інж. Михайло Мартинець, Спас, 114) Ст. Захарко, 115) А. Терлецька, 116) І. Гопішин, 117) М. Калітівна, 118) Ірена Калужняцька, 119) д-р А. Чоловський, Львів, 120) Д. Менцінська, 121) Лазарів Сілець, 122) Любомир Ніжанковський, 123) М. Скобельська, 124) М. Івасюк, 125) Неоніля Федонович, 126) Олександра Федонович, 127) Франц Літинський, 128) Стефанія Бей, 129) Катерина Степів, Дорожів, 130) Ольга Сведчак, 131) Марія Миськів, Дорожів, 132) Марія Копа, Дорожів, 133) Кася Галуш. Подільц, 134) Антін Ґула, суддя, Львів, 135) Стефанія Рожицька, 136) Марія Мацьківна, 137) Ірена Пасічинська, 138) Ольга Волошин, 139) Анна Грипай. Всі, при котрих не подано місцевостей — зі Самбора. Всім жертводавцям складаємо щиру подяку.

На статутах нашого Товариства основано анальогічні товариства а саме: Т-во „Яворівщина“ (голова д-р М. Фільц) і Т-во „Лемківщина“ в Сяноці (голова проф. Лев Ґец, секр. о. Стефан Венгринович). Вони випередили заложення Т-ва „Бойківщина“ в Стрию, де ще й досі не прийшло до перших загальних зборів.

Самбір, дня 3. березня 1931 р.

За Старшину Товариства „Бойківщина“ в Самборі:

Д-р Володимир Гуркевич, голова. **Д-р Михайло Скорик,** секретар.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 11. березня 1931 року: масло експортове і десерове пріма 4·70 зол. за кільо; літра молока 28—29 сот.; літра сметани 1·50 зол. копа яєць 6·50—6·60 зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.